

Wpływ czytania na rozwój intelektualny dzieci i młodzieży

czyli

Dlaczego trzeba czytać dzieciom

Magdalena Chorkawa – /Oddział Dziecięcy WiMBP w Gorzowie Wlkp./

Gorzów Wlkp., 11 czerwca 2014r.

Motto:

**„Jakie ziarno w serca Wasze padnie...takim będzie późniejsze żniwo”
(St. Jachowicz – Dziennik dla dzieci)**

Wszyscy chcemy, aby nasze dzieci wyrosły na mądrych, dobrych i szczęśliwych ludzi. Jest na to sposób – czytamy dzieciom!

Na pewno każdy rodzic chce przekazać swojemu dziecku to, co najlepsze. Chce, aby dobrze się rozwijało, nie miało problemów w przedszkolu, szkole, a na swojej drodze spotykało samych życzliwych ludzi. Aby tak się stało wcale nie trzeba stosować nowoczesnych metod lansowanych w wielu podręcznikach dla rodziców – trzeba skorzystać z najprostszego sposobu wpływającego na osobowość dziecka – należy zachęcić dziecko do czytania książek. Wiele dorosłych ludzi choć umie czytać, nie czyta. Dlaczego? Ponieważ nawyk i potrzeba czytania lektury muszą powstać w dzieciństwie. Czytanie książek jest zatem jedną z pierwszych inwestycji w rozwój dzieci. To właśnie w książce nasz maluch znajdzie wskazówki, w jaki sposób zbudować swój własny system wartości.

Joanna Papuzińska w książce „Czytania domowe” podkreśla rolę domu w wychowaniu do czytelnictwa. Pisze, że nawyk kontaktu z książką jest pewnym posagiem intelektualnym, który dziecko wynosi z domu. Decyduje nie tylko o jego wiedzy, ale również o pewnych właściwościach charakteru, preferowanych wartościach i postawach.

Każde dziecko bez względu na wiek powinno mieć codzienny kontakt z książką, a obok każdego dziecka powinien być dorosły który poczyta mu w ciągu dnia lub przed snem.

Oto siedem najważniejszych zalet czytania wpływających na rozwój osobowości dzieci:

1. **Czytanie na głos niemowlęciu stymuluje rozwój jego mózgu.** *Zanim małe dziecko nauczy się mówić – najpierw uczy się rozumieć mowę, czyli tworzy tzw. Słownik bierny. Ta prawidłowość jest związana z kolejnością dojrzewania poszczególnych ośrodków w mózgu odpowiedzialnych za rozumienie oraz artykułowanie mowy. Nauka mowy rozpoczyna się więc tak naprawdę od momentu kiedy niemowlę zaczyna być otaczane mową,*
2. **Czytanie kilkulatkowi rozbudza w nim ciekawość świata i pomaga mu zrozumieć siebie i innych.** *Wzory zachowań bohaterów bajkowych są przyjmowane przez najmłodszych bezkrytycznie – często możemy zaobserwować, że maluch odtwarza zachowanie ulubionej postaci bajkowej. Utożsamia się z postacią głównego bohatera; towarzyszy mu w wędrówce, razem z nim przeżywa radość, strach, smutek czy ból. nawiązuje przyjaźnie, stawia czoła wrogom, odpoczywa, bawi się. Dzieci szybko uczą się poprzez przykład – naśladując. Dzięki tej identyfikacji zapoznaje się z całą gamą emocji, uczuć i postaw. Uczy się zachowań społecznie akceptowanych oraz tych, które są potępiane.*
3. **Czytanie stymuluje rozwój mowy i usprawnia pamięć.** *Książki ubogacają tak bierny (rozumienie) jaki czynny (mowa) słownik dziecka, poszerzając wiedzę o świecie i pomagając w ten sposób odnosić sukcesy w przedszkolu i w szkole. Czytanie pomaga także w przezwyciężaniu dysleksji. Dzieci zapoznając się z bogactwem języka literackiego nabywają umiejętność poprawnego wysławiania się, mobilizuje do tworzenia własnych opowiadań i wierszy.*
4. **Czytanie kształtuje wrażliwość moralną dziecka.** *Dzieci którym rodzice regularnie czytają szybciej się rozwijają, łatwiej przyswajają wiedzę o świecie i ludziach, a także czują się bezpieczne i kochane. Świadczy o tym min. jego żywa reakcja kiedy*

sluchajac opowiadania smieje sie, placze a czasem nieruchomieje w momentach napiecia.

5. **Ksiazki ksztaltuja pozytywny obraz siebie.** Dziecko czytajac wraz z rodzicem moze pochwalic sie swoja wiedza. Chetniej bedzie uczilo sie i poznawalo nowe pojecia – ma to wplyw na ogolny rozwój spoleczny dziecka. Ksiazka zaspokaja potrzebe informacji i wzbogaca zasob wiadomosci, za ilustacje w ksiazkach ulatwiaja tworzenie wyobrazen o miejscach odleglych i niedostepnych w codziennym zyciu.
6. **Czytanie odpowiada rowniez za budowanie szczegolnego rodzaju wiazni emocjonalnej pomiedzy rodzicami a dziecmi.** Wspolne czytanie jest szczegolna forma spdzania czasu z dzieckiem. To przynosi zarowno „korzyści natychmiastowe” jak i procentuje na przyszlosc. Dzieki czytaniu cala rodzina moze wspolnie spdzac czas, a przeczytane treści mogą stanowic pretekst do wspolnych rozmow.
7. **Wspolne glósne czytanie z dzieckiem pomoze mu pokonac wiele problemow wieku dorastania.** Literatura daje wsparcie w zmaganiu z rónnymi problemami. Ukazuje rónnorodne wzorce myslenia. Ogromna role odgrywaja tutaj bajki terapeutyczne. Jest to literatura powszechnie znana i dostepna. Wedlug Marii Molickiej znanej bajkoterapeutki, jest ona wazna metoda wspierania i oddziaływania terapeutycznego we wczesnych okresach rozwoju dziecka. Moze pomoc w efektywnym radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi takimi jak: frustracje, lęki, niska samoocena, uzaleznienia. Taka literatura kompensuje niezaspokojone potrzeby oraz wplywa na ksztaltowanie sie poczucia wlasnej wartosci. Ale w glósnym czytaniu chodzi tak naprawde o to, aby poswiecic dziecku swój czas, uwage, a przy tym milosc.

Codziennie czytanie dziecku:

- Zapewnia emocjonalny rozwój dziecka
- Rozwija jezyk, pamiec i wyobrazenie
- Uczy myslenia, poprawia koncentracje
- Wzmacnia poczucie wlasnej wartosci dziecka
- Poszerza wiedze ogolna
- Ulatwia nauke, pomaga odniec sukces w szkole
- Uczy wartosci moralnych, pomaga w wychowaniu
- Zapobiega uzaleznieniu od telewizji i komputerow
- Chroni przed zagrozeniami ze strony masowej kultury
- Ksztaltuje nawyk czytania i zdobywania wiedzy na cale zycie

Umberto Eco powiedzial: „kto czyta ksiazki, zyje podwojnie”. Jezeli wiec nie chcemy aby nasz maluszek zyl w jednowymiarowym swiecie pozbawionym prawdziwych emocji, zrobmy wszystko by polubil literature, aby siegal po ksiazke w sposob spontaniczny, pozbawiony presji i przymusu.

Oddział Dziecięcy WiMBP – wybrane metody i formy propagowania czytelnictwa wśród dzieci

OD ZABAWY I SŁUCHANIA DO CZYTANIA

... to cykl zajęć dla dzieci prowadzony systematycznie raz w tygodniu w Bibliotece Pana Kleksa. Zajęcia przeznaczone są dla dzieci, które nie chodzą do przedszkoli. Już od ponad trzech lat dzieci 3 – 5 letnie uczestniczą w zajęciach razem z opiekunami: mamami albo babciami. Obecność bliskich pomaga im przełamywać lęk, daje poczucie bezpieczeństwa, wynikające ze świadomości, że ktoś bliski jest obok. Choć oferta biblioteki przeznaczona jest dla dzieci od trzeciego roku życia, to zdarza się, że rodzice przychodzą do biblioteki z jeszcze młodszymi maluchami. Bywa i tak, że kilkumiesięczne maleństwa, utulone w ramionach mam przyglądają się zabawie, obcuja ze słowem, słuchając opowiadań i rymowanek. Spotkania odbywają się w specjalnie wydzielonym fragmencie sali biblioteczej, wyposażonej w niskie stoliki, poduszki. Tutaj dziecko może korzystać z zabawek, gier logicznych.

Podstawą każdego spotkania jest tekst literacki, czasem bardzo krótki, ale przecież rozbudzający fantazję dzieci. Przybliżana jest dzieciom różnorodna literatura. Począwszy od klasyki literatury takich autorów jak: Tuwim, Brzechwa, Konopnicka, a kończąc na Kubusiu Puchatku, ukochanym przez dzieci Kamyczku czy Smerfach.. Prezentowane utwory stają się pretekstem do podejmowania tematów bliskich dziecku na tym etapie rozwoju. Na zajęciach Mówi się o potrzebie przyjaźni, o potrzebie niesienia pomocy innym, o prawidłowym odżywianiu, o uczuciach. Mali czytelnicy, dzięki prawidłowemu doborowi lektur wiedzą jak odróżnić dobro od zła, albo jak zachować się przechodząc przez jezdnię. Na spotkaniach dzieci krok po kroku poznają kolory, kształty, zapoznają się z tradycjami świąt. Wspólnie pod kierunkiem pani bibliotekarki wykonują okolicznościowe kartki na Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, lepia z plasteliny, wycinają, kolorują. Poprzez szereg zabaw inspirowanych tekstem, dzieci łatwiej przyswajają informacje, ćwiczą pamięć, poznają, co to są reguły i jakie konsekwencje wynikają z ich nieprzestrzegania. W bibliotece dzieci poznają podstawowe zasady zachowania się w miejscu publicznym. Doskonale znają znaczenie słów dzień dobry, do widzenia, przepraszam – i co najważniejsze zwrotów tych używają. Każde spotkanie kończy się drobnym poczęstunkiem, dlatego maluchy również w bibliotece ćwiczą zasady poprawnego zachowania się przy stole. Wtorkowe edukacyjne spotkanie w bibliotece stwarza możliwość wypożyczenia książeczki do domu. Książeczki – zabawki dla najmłodszych umieszczone są w specjalnych niskich kasetonach, tak, aby dzieci bez problemów miały do nich dostęp. Na twarzach dzieci maluje się wielka radość, gdy mogą zabrać do domu piękne, kolorowe cudenka z papieru - książeczki opatrzone elementami manipulacyjnymi, takimi jak kieszonki, okienka, przyciski dźwiękowe, a nawet sznurowadła, lupy, latareczki. Wymienione elementy inspirują do zabawy manualnej i wyzwalają w dzieciach chęć obcowania z książką.

PRZEDSZKOLAK W BIBLIOTECE

Dziecko w wieku przedszkolnym jest od dawna cenionym odbiorcą w bibliotekach publicznych. Biblioteki są doskonałym miejscem do realizacji wczesnej edukacji dziecka. Wycieczki do biblioteki są dla dzieci wielką atrakcją. Swoją kilkuletnią tradycję mają cykliczne wypożyczenia książek przez grupy przedszkolne oraz czynny udział przedszkolaków w zajęciach organizowanych przez bibliotekarki. Celem wspólnych spotkań i działań jest rozwijanie zainteresowań i umiejętności czytelnictwa oraz zapożyczenia do czytania książek jako klucza do wiedzy i sprawności umysłu. Istotnym elementem w naszej pracy jest wykorzystywanie pedagogiki zabawy, która wyzwala dziecięcą aktywność a zabawa w połączeniu z tekstami literackimi pozwala przeżyć w bibliotece niesamowitą przygodę. Każde spotkanie w bibliotece posiada zawsze temat przewodni w oparciu o który dobierana jest odpowiednia literatura, czytana na głos dzieciom. Czytanie ma charakter aktywny.

Bibliotekarki zadają pytania do tekstu. Przygotowywane są zagadki, zabawy tematyczne oraz pogadanki w oparciu o wysłuchane treści. W spotkaniach wykorzystujemy muzykę, tańczymy, skaczymy, bawimy się. Można by powiedzieć, że kreatywność bibliotekarek dziecięcych w zakresie przygotowywania zajęć nie zna granic.

SPOTKANIA AUTORSKIE/NOC W BIBLIOTECE

Spotkania autorskie są nobilitacją dla klubowiczów, ich świętem, spełnieniem czytelniczych marzeń - okazją do zadania pytań najbardziej "poczytnym twórcom" i zdobycia autografu.

W trakcie trwania projektu zorganizowanych zostało dotychczas wiele spotkań z czołowymi przedstawicielami literatury dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży. Mają one charakter otwarty i uczestniczyć w nich mogą wszyscy zainteresowani literaturą, co stało się już u nas tradycją- na spotkania przychodzi bardzo wiele osób z różnych środowisk. Bliskie spotkania najmłodszych czytelników z ukochanymi autorami przybierają szczególny charakter. Bezpośredni kontakt z pisarzem pozostawia niezatarte wspomnienia w sercach czytelników. Takiej imprezie towarzyszy zawsze wystawka książek pisarza, przygotowany jest też folder zawierający najważniejsze informacje o jego życiorysie i twórczości

WARSZTATY BIBLIOTERAPEUTYCZNE – przeciwko uzależnieniom, przemocy, osamotnieniu

W ramach każdego spotkania czytany był tekst literacki, który był przepracowywany. Poznane treści skłaniały młodzież do opowiadania o własnych doświadczeniach i problemach wieku dojrzewania. Zajęcia wzbogacone zostały o tańce integracyjne i ćwiczenia rozluźniające.

Dlaczego czytanie jest dzisiaj ważniejsze niż kiedykolwiek w przeszłości?

Wiele dzieci bez umiaru korzysta z komputera, .Dla wielu z nich jest to najatrakcyjniejsza forma spędzania wolnego czasu. Żyjemy w cywilizacji telewizyjnej; badania naukowe wykazują:

- szkodliwość zdrowotną nadmiernego oglądania telewizji przez dzieci
- telewizja nie rozwija u dzieci myślenia i skraca ich przedział uwagi
- wiele programów wywołuje lęki i niepokój oraz znieczula na przemoc.
- świat jest coraz bardziej skomplikowany, lawinowo przyrasta ilość informacji,

rozwój wiedzy i rynku pracy następuje coraz szybciej – ludzie, którzy nie czytają, nie nadążają za tymi zmianami zostają zepchnięci na margines współczesnego życia.

Pamiętajmy, że czytanie jest proste, bezpłatne i dzieci je uwielbiają!

- nie potrzeba tytułów naukowych, ani drogiego sprzętu, by czytać dzieciom;
- książki można wypożyczać, wymieniać również kupować na przecenach
- nie trzeba dobrej dykcji, by być najlepszym nauczycielem czytania dla swego

dziecka

Czytanie jest swego rodzaju antidotum przeciwko wielu niepożądanym wpływom dla umysłu i psychiki dziecka ze strony współczesnej cywilizacji

TABELA WZAJEMNYCH KORZYŚCI WYNIKAJĄCYCH Z INTERAKCJI
BIBLIOTEKARZ : DZIECKO

BIBLIOTEKARZ	ODBIORCA- DZIECKO, MŁODZIEŻ
<ul style="list-style-type: none"> • propagowanie czytelnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie nawyków czytelniczych od najmłodszych lat
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wykorzystania posiadanych zasobów w zakresie komponowania zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> • osvajanie się z instytucjami kulturalno - oświatowymi
<ul style="list-style-type: none"> • satysfakcja płynąca z kształtowania postaw młodzieży w edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie umiejętności i wiedzy przypisanej do poszczególnych zajęć w bibliotece
<ul style="list-style-type: none"> • budowanie trwałych więzi ze szkołami, przedszkolami 	<ul style="list-style-type: none"> • uatrakcyjnienie procesu dydaktycznego
<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie pozytywnego wizerunku instytucji w środowisku lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystanie z atrakcyjnych form spotkań czytelniczych
<ul style="list-style-type: none"> • zaskarbianie przychylności uczniów jako przyszłych klientów w życiu dorosłym 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętność pracy w zespole
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość realizacji pomysłów edukacyjnych w większym zespole 	<ul style="list-style-type: none"> • wiara we własne możliwości
<ul style="list-style-type: none"> • poczucie własnej wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazywanie się kulturą osobistą
<ul style="list-style-type: none"> • rozpowszechnianie i udostępnianie informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • odwaga w podejmowaniu działań
<ul style="list-style-type: none"> • szacunek do innych osób 	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętność organizacji czasu wolnego
<ul style="list-style-type: none"> • umiejętność radzenia sobie z trudnymi sytuacjami 	<ul style="list-style-type: none"> • szacunek do innych osób
<ul style="list-style-type: none"> • poszerzanie wiedzy zawodowej i pedagogicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • szacunek do książek

LITERATURA:

Hazard P. – Książki dzieci i dorośli, Warszawa: Nasza Księgarnia, 1963.

Mystkowska H. – Książka w wychowaniu przedszkolnym, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1983.

Mystkowska H. – Rozwijamy mowę i myślenie dziecka w wieku przedszkolnym, Warszawa: Wydawnictwa szkolne i Pedagogiczne, 1991.

Papuzińska J. – Dziecięce spotkania z literaturą, Warszawa : Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2007.

Papuzińska J. - Książki, dzieci, biblioteka : z zagadnień upowszechniania czytelnictwa i książki dziecięcej, Warszawa : Fundacja "Książka dla Dziecka", 1992.

Skrobiszewska H. - Książki naszych dzieci czyli o literaturze dla dzieci i młodzieży, Warszawa : Wiedza Powszechna, 1971.